

10ο Μάθημα: Η Σοσιαλδημοκρατική Πρόταση

Δευτέρα, 26 Μαΐου 2025

Η σοσιαλδημοκρατία διαμορφώθηκε ιστορικά ως μία πρόταση κοινωνικής φιλοσοφίας και πολιτικής πρακτικής, που απαντά τόσο στον φιλελευθερισμό όσο και στον μαρξισμό. Συνδυάζει τη δέσμευση για θεσμική δημοκρατία και ατομικά δικαιώματα με μια ενεργητική πολιτική για κοινωνική ισότητα και αναδιανομή.

1. Ιστορική Εξέλιξη της Σοσιαλδημοκρατίας

Αφετηρία με τον Eduard Bernstein και τη ρήξη με την ορθόδοξη μαρξιστική θεώρηση της επανάστασης.

Ανάδειξη της σοσιαλδημοκρατίας ως θεσμικού φορέα κοινωνικών μεταρρυθμίσεων και επέκτασης του κράτους πρόνοιας.

Η 'Ατζέντα Beveridge' στο Ηνωμένο Βασίλειο και το σουηδικό μοντέλο ως παραδείγματα σοσιαλδημοκρατικής διακυβέρνησης.

Η στροφή του SPD στο Bad Godesberg και η αναθεώρηση του προγράμματός του.

Η μετεξέλιξη της σοσιαλδημοκρατίας με τον 'Τρίτο Δρόμο' (Blair, Schröder, Giddens).

2. Βασικές Αρχές και Αξίες

- Ελευθερία (θετικά νοούμενη), ισότητα (ουσιαστική και όχι μόνο τυπική), αλληλεγγύη.
- Στήριξη του κοινωνικού κράτους και της αναδιανομής.
- Οικονομική και κοινωνική δημοκρατία, διαμεσολαβημένη από θεσμούς.
- Ισορροπία μεταξύ αγοράς και κρατικής παρέμβασης.

3. Πολιτικές Πρακτικές και Μοντέλα

Το κοινωνικό κράτος της Σουηδίας: καθολικό, μη συμβολαιοποιημένο, έμφαση στην ισότητα ευκαιριών και εκπαίδευση.

Η Ατζέντα Beveridge: καταπολέμηση των πέντε 'κακών': ένδεια, αρρώστια, άγνοια, αθλιότητα, αργία.

Το Bad Godesberg: αποδοχή της οικονομίας της αγοράς και του πλουραλισμού.

Η Νέα Σοσιαλδημοκρατία των Blair – Schröder – Giddens: μείγμα φιλελεύθερης οικονομικής πολιτικής και κοινωνικού φιλελευθερισμού.

4. Κριτικές και Σύγχρονες Προκλήσεις

Claus Offe: Η 'δημοκρατία χωρίς επιλογές'.

Η κρίση της σοσιαλδημοκρατίας στις συνθήκες παγκοσμιοποίησης και απορρύθμισης της αγοράς εργασίας.

Η αποδυνάμωση των παραδοσιακών κοινωνικών συμμαχιών (εργατική τάξη, μεσαία στρώματα).

Η πρόκληση επαναπροσδιορισμού της σοσιαλδημοκρατικής ταυτότητας στο 21ο αιώνα.

5. Συμπερασματικές Παρατηρήσεις

Η σοσιαλδημοκρατία αποτέλεσε ένα από τα πιο επιδραστικά πολιτικά ρεύματα του 20ού αιώνα.

Η επικαιροποίησή της εξαρτάται από την ικανότητά της να απαντήσει στις νέες κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες.

Ζητούμενο: νέες μορφές κοινωνικής συνοχής και πολιτικής εκπροσώπησης.

6. Ερωτήματα προς Προβληματισμό

Σε τι διαφέρει η σοσιαλδημοκρατική πρόταση από τον φιλελεύθερο προοδευτισμό;

Ποιος είναι ο ρόλος του κοινωνικού κράτους σήμερα;

Ποιες κοινωνικές συμμαχίες μπορεί να συγκροτήσει ξανά η σοσιαλδημοκρατία;

Προτάσεις για περαιτέρω μελέτη:

Eduard Bernstein, Evolutionary Socialism (1899)

T.H. Marshall, Citizenship and Social Class (1950)

Anthony Crosland, The Future of Socialism (1956)

Anthony Giddens, The Third Way: The Renewal of Social Democracy (1998)

Walter Scheidel, *The Great Leveler* (2017)